

Dünya Maden Haberleri

TÜRKİYE:

Kömür Havzasının devletleştirilmesi

30.5.1940 tarihli ve 3867 sayılı İcra Ve-killeri heyetinin bir kararı ile Ereğli kömür havzası dahilindeki kömür ocaklarının tamamının veya bir kısmının Devletçe işlettirilmesi salâhiyeti, madenlerin menkûl ve gayri menkûl emlâkinin fiyatlandırılması ve bu hususa dair komisyonların tayini ve vazifeleri tespit olunmuştur.

Divriği demir madenleri işletmesi

15. 12. 1938 tarih ve 2/10050 sayılı kararname ile Etibank uhdesine ihale edilmiş olan Sivas vilâyeti Divriği kazasında kâin demir madeni bilcümle hukuk, menafi, ve zaif ve tesisat ile birlikte 2805 sayılı kanunun 7 nci maddesi mucibince teşekkül etmiş olan mahdud mes'uliyetli Divriği Demir Madenleri İşletmesi müessesesine devir ve ferağ edilmiştir.

Kozluda grizu infilâkı

Kömür havzamızın Kozlu mıntakasında, Türk Kömür Şirketinin işletmekte olduğu bir ocakta 3 Eylül günü öğle sonu büyük bir grizu infilâkı neticesinde 30 ağır ve hafif, yaralanmaya sebep olan, beş kişinin ölümü ile neticelenen feci bir kaza olmuştur. Devletin ve komşu teşekküllerin derhal yardıma koşmaları, neticenin korkunçluğunu önlemiştir.

ARSIULUSAL:

Beynelmîlel Kalay Karteli

Beynelmîlel Kalay Karteli Amerika B.

D. i harp ihtiyatı şirketi ile bir anlaşmadan sonra kartele mensup müstahsillerin kalay ihracat hisselerini 1. 7. 1940 tarihinden itibaren bir sene müddetle standardın % 100 ünden %130 una çıkarmaya karar vermiştir.

Beynelmîlel Kalay Komitesi ile Amerika B. D. i Reconstruction Finance Korporasyonu arasında imzalanan bir mukavelenemeye göre kalay karteli harp ihtiyatı teşekkülü için libresi 50 sentten Amerika B. D. ine 75.000 ton kalay teslim edecektir.

ALMANYA:

Maden aramının teşviki

10. 3. 1939 tarihli bir emirname ile bütün jeolojik müesseseler «Yeraltı servetlerini tetkik dairesi» namı altında birleştirilmiştir. Almanya o zamandanberi memleketin bütün yeraltı servetlerinden azamî istifade hedefini tutmaktadır.

Bu maksadla; hükümet, radyo vasıtasile bütün millete hitab ederek kasaba ve köylerin civarında rastlıyacakları ve bildikleri maden emarelerinden «maden zuhuratı» arşivini haberdar etmelerini rica etmiş ve binlerce ihbarname alınmıştır. Böyle toplanan malzeme bir sistem üzerine tanzim edildikten sonra muhtelif zuhuratın müşahedeleri yapılmıştır. Bu tarzda memleketin muhtelif mıntakalarında evvelce işletilmiş veya bakir maden yatakları keşfolunmuş ve daha tükenmemiş metruk yatakların yeni teknikle bir daha ele alınması temin edilmiştir. Memleketin umumî ve mufassal bir jeoloji maadin hartasının ihzarına imkân hasıl olmuştur.

Pahalı yarma ve delme ameliyeleri pahalıya mal olduğundan, ihbar olunan sahalarda bulunması muhtemel maden yataklarının evsaf ve mikdarının tesbitinde jeofizik usulünün tatbiki neticesinde kolaylaşmıştır. Bilhassa maden gang ve damarlarının elektrik cereyanile istikşaf ve tetkiki son zamanlarda şayanı memnuniyet neticeler vermiştir. «Amelî maden arama» teşkilâtı meydana getirilmiş ve yeni istikşaf metodlarının tatbikine girişilmiştir.

Aynı zamanda hususî cemiyet ve eşhas tarafından yapılmakta olan araştırma faaliyeti hükümetçe teşvik edilmiştir.

Bundan maada hükümet dairesi tarafından müteaddit seyyar araştırma ekipleri tesis edilerek memleketin şimdiye kadar tetkik edilmemiş mıntakalarına izam edilmiştir.

Bu faaliyet neticesinde, son bir sene zarfında şimdiye kadar değersiz olarak bırakılan Helmstedt sinklinalinde 10 milyon ton liğnit, Gifhorn mıntakasında 550 milyon ton bir rezerve malik demir cevheri, Yukarı Silezyanın Kreuzburg civarında % 23 demir tenörlü çakıl yataklan ve sair zuhurat keşfolunmuştur.

Maden kömürü ve cevher sevkiyatı

Memleket dahilinde maden kömürü ile cevherlerin nakliyatını tanzim ve nakil vasıtalarından tam bir istifade maksadile 29. 6. 1940 tarihli bir emirnameye atfen Berlin ve Essen şehirlerinde kâin şark ve garp maadin nakliyat encümenleri tesis edilmiştir.

Bu encümenlerin başlıca vazifesi, senenin muhtelif mevsimleri için maden kömürü ve maden cevheri nakliyatına ait programların ihzarından ibarettir. Program tanzim edilirken seyrüsefer vaziyeti gözönüne alınarak münakalât vasıtalarından azamî istifade ve maksada uygun işletme çareleri tetkik olunacaktır. Lüzumunda

muhtelif nakliyat vasıtalarından istifade tedbirleri aranılacak ve yüklere iktisadî bakımdan müfid istikamet tesbit olunacaktır. Münferid hamulelerin birleştirilmesi ve salâhiyetdar müesseselerle temasa girişilmesi gibi işler de bu encümenlerin pürüzsüz sevkiyatın tanzimine ait vazifelerini teşkil edecektir.

Metruk liğnit ocakları

Gaya civarında Scharditz liğnit madenleri harbi umumîden sonra iktisadî bakımdan işletmesi güç olduğundan terkedilmiş ve buradaki ocaklardan «Julin» ve «Dominik» kapatılmıştır.

Yeni jeolojik araştırmalar neticesinde bu madenin daha derin seviyelerde mebzul mikdarda liğnit damarlarının mevcudiyeti tesbit olunmuştur. «Bata» firması tarafından satın alınan bu madenler yeniden işletilmeye başlamıştır. Yevmî istihsalâtın 50 vagon liğniti bulacağı ümid edilmektedir.

Liğnitten 88 madde imâlî

Temmuz 1940 nihayetinde Berlinde toplanmış olan liğnit ve madenî yağlar tetkik cemiyetinde şimdiye kadar liğnit üzerinde yapılan fennî tecrübe ve tetkiklere müte-dair muhtelif konferanslar verilmiştir. Liğnitin endüstride tatbik sahaları genişemiş ve bu cümleden filtre bezi, kâğıt hamuru, liğnit pamuğu, hayvan gıdasına elverişli şeker mayası, sentetik ve kimyevî usullerle elde edilen katran, makine yağı, benzol, parafî, stearin, sabun yağı ve sair mamûlât burada zikre şayandır.

İlmin şimdiki durumu sayesinde liğniten 88 muhtelif madde imâlîne imkân hasıl olmuştur.

Polonez madenlerinin devletleştirilmesi

10. 9. 1940 tarihli bir emirname ile şarkî Yukarı Silezya, Danzig ve istilâ olmuş Polonya arazilerindeki bütün yeraltı servet-

leri devlet malı ilân edilmiştir. Bu mıntakalardaki maden servetleri Almanya iktisad nazırlığı idaresine intikal etmiştir.

Bu emirnamenin meriyete geçmesi ile şarkî mıntakalarda petrol, tabîî gaz, asfalt ve sairenin jeolojik araştırılması ve işletilmesi ancak devlet müesseseleri tarafından yapılabilecektir. Artık hiçbir maden yatağında hususî mülkiyet mevzubahs değildir.

AMERİKA B. D.

Demir ve çelik sanayii

Amerika B. D. nin ham demir istihsalâtı Temmuz ayında 4.054.000 tona çıkmıştır. 1939 Temmuzuna tekabül eden mikdar ancak 2.394.000 tondur. Son bir sene zarfında faaliyete geçen ve işletilmekte bulunan yüksek fırın sayısı da 127 den 187 ye çıkarılmıştır.

Amerika B. D. nin 1939 ve 1940 seneleri ilk 7 aylık dökme demir istihsalâtı, 1000 ton üzerinden aşağıda gösterilmiştir:

A y l a r	1939	1940
II. Kânun	2.210	3.600
Şubat	2.093	3.310
Mart	2.446	3.271
Nisan	2.089	3.139
Mayıs	1.745	3.514
Haziran	2.394	3.805
Temmuz	2.739	4.054

Amerika B. D. nin ham çelik istihsalâtı Temmuz ayında 5.595.000 tona baliğ olmuştur. Bu mikdar 1939 Temmuz istihsalini teşkil eden 3.213.000 tona nazaran % 74,14 nisbetinde bir tezayüd kaydetmektedir. Temmuz istihsalâtı son 3-4 sene için bir rekordur. 1939 ve 1940 seneleri aylara göre

ham çelik istihsalâtını (1000 ton hesabı) aşağıya yazıyoruz:

A y l a r	1939	1940
II Kânun	3.225	5.018
Şubat	3.037	4.375
Mart	3.460	4.236
Nisan	3.022	3.975
Mayıs	2.970	4.847
Haziran	3.175	5.533
Temmuz	3.213	5.595

Ağustos ayındaki artış şayanı dikkattir. Ağustosun ilk haftasında çelik fabrikalarının çalışma derecesi kapasitelerinin %91 ini bulmuştur. Halbuki 1939 un aynı haftasındaki faaliyet derecesi ancak %61 idi. Amerika B. D. nin silâhlanmasındaki inkişaf ve İngiliz siparişlerinin çoğalmasından faaliyetin artmasını mucip olmuştur.

Amerika B. D. nin çelik ihracatı Temmuzda rekor bir seviyeyi bularak 601.668 tona çıkmıştır. Bu mikdarın 211.236 tonu işlenmiş malzeme, 91.249 tonu çelik çubuk, 47.394 tonu kaba saç, 69.628 tonu ince saç ve 28.360 tonu çelik telden ibarettir.

Demir ve çelik ihracatı

Avrupa harbi bidayetindenberi piyasada rekabetin hafifleşmesi dolayısıyla Amerika B. D. nin demir ve çelik ihracatı büyük bir inkişaf kaydetmektedir. Bilhassa Belçika ve Lüksemburg'un almanlar tarafından işgalinden sonra Amerika B. D. i demir ve çelik piyasası büyük bir ehemmiyet kesbetmiştir. Nisan ayında 392.000 tonu bulan demir ve çelik ihracatı Mayıs zarfında 447.000 tona baliğ olmuş ve Haziranda birden 602.000 tona çıkmıştır. Binaenaleyh harbe tekaddüm eden aylık vasatî ihracatın tam üç buçuk mislini bulmuştur.

1936 - 1940 seneleri ilk 6 ay zarfındaki demir ve çelik ihracatı muvmanı aşağıdaki

şekli almış bulunmaktadır. (1000 ton hesabı)

1936	554,6
1937	1432,8
1938	1117,3
1939	924,4
1940	2760,1

Konjonktür vaziyeti nisbeten müsait olan 1937 senesinin en yüksek ihracat rakamı Temmuz ayına tesadüf etmiş ve 461.000 ton demir ve çelik ihracatı yapılmıştır. Haziran 1940 ihracatı bu miktara nazaran %30 bir tezayüd kaydetmektedir. Harbin ilk 10 ayı zarfında Amerika B. D. i cem'an 3,97 milyon ton demir ve çelik ihraç etmiştir.

Paslanmıyan çelik

Renkli çelikleri icad eden Oscar Bach, paslanmıyan çelik imâlinde yeni bir usul icad etmiştir. Bu usul, alelade çeliklerin termik ve şimik muamelesinden ibarettir. Şimdiye kadar mutad halitalarda %18 kroma ve %8 nikel artık ihtiyaç gösterilmektedir. Yeni usulde hüviyeti henüz gizli bir kimyevî toz kullanılmaktadır. Konserve kutularının imalinde siyah saçın paslanmaması için de yeni kimyevî usul muvaffakiyetle tatbik edilecektir. Neticede kalay tasarrufuna imkân hasıl olmakla beraber masraflar mutadın ancak üçte birini teşkil edecektir.

Aynı zamanda Bach tarafından icad edilen usul ince inşaat çelik levhalarını dahili ve harici paslanmaktan muhafaza edebilmektedir.

1940 esnesi petrol endüstrisi

Amerika B. D. nin 1940 ilk 5 aylık ham petrol istihsalâtı 576.211.000 fiçiyı bulmuştur. Bu miktardan 553.638.000 fiçi dahilde sarfedilmiş veya tasfiyeye tâbi tutulmuştur. Aynı devreye düşen benzin istihsalâtı 251.877.000 fiçiyı bulmuştur. Dahilî benzin sarfiyatı 223.163.000 fiçidir.

Senenin ilk 5 ayında 30.788.000 fiçi gazyağı ve 78.957.000 fiçi motöryağı istihsal edilmiştir. Bu miktardan 1.959.000 fiçi gazyağı ile 9.197.000 fiçi motöryağı ihraç edilmiş bulunmaktadır. Mazot ihracatı ise 5.751.000 ve istihsali 131.552.000 fiçidir. Bilhassa makine yağı ihracatında bir tezayüd kaydedilmektedir. İkincikânun - Mayıs ayları zarfında 5.684.000 fiçi makine yağı ihraç edilmiştir.

Benzin fiatları iniyor

Amerika petrol enstitüsünün istatistiki malûmatına göre 1940 senesi Mayıs nihayetinde Amerika B. D. indeki fiatları durumu 1. 1. 1935 tarihindenberi görülmeyen bir düşüklük kaydetmektedir. Benzinin beher galonu vasatı 12,91 sent, yâni litre başına 4,5 kuruştan muamele görmüştür. Bu fiata galon başına 5,42 (veya libre başına 2 kuruş) resmî vergiler ilâve edilirse piyasadaki galon başına 18,33 fiat meydana gelir. Demek, Amerika B. D. inde benzinin litresi 6-6* kuruş raddelerine inmiştir.

Tayyare benzini ihracatı yasak

Amerika B. D. i hükümetinin Temmuz nihayetinde intişar eden bir emirnamesine atfen tayyare benzini ihracatı, Amerika müstesna, bütün kıt'alar dahil olmak üzere, yasak edilmiştir.

Tayyare benzini ihracatı son zamanlarda oldukça azalmıştı. 1939 un son 6 ayında 1,5 milyon fiçiyı bulan Avrupa ve Asya kıt'asına ihracat 1940 senesi ilk 6 ay zarfında 1,1 milyon fiçiyı, yâni 175 milyon litreye inmiştir.

ARABİSTAN:

Petrol istikşafı

Bahreyn adasında sahilden 30 km. mesafede zengin petrol yataklarına tesadüf edilmesi California ve Texas petrol şirketleri-

nin Suudî Arabistanda petrol araştırmalarını teşvik etmiştir. Mezkûr Şirketler 1933 senesinde Suudî Arabistanın Basra körfezi sahilinde 410.000 km² lik araziye imtiyaz olarak işe başlamışlar ve sahilden ancak 6 km. bir mesafede bulunan Damman - Dommunda sondaj ameliyeisne girişmişler, 1936 Haziranında 2 No. lu sondaj kuyusu 570 m. derinlikte petrole tesadûf etmiştir. Maamafih ayni sahanın 1400 m. derinliğinde bulunan Eosen tabakalarında daha zengin petrol kaynakları bulunmuş ve 1939 senesinde 16 kuyudan petrol istihsaline başlanmıştır. Ayni senede 7 yeni sondaj kuyusu aılmıştır. 1939 nihayetine doğru mûcavir Abu Hadriya mıntakasında yapılan araştırmalar da muvaffakiyetle neticelenmiştir.

Bundan sonra Amerika Şirketleri Dammandan 150 km. garb istikametinde birkaç arama sondajı srmuşler ve petrol emarelerine tesadûf etmişlerdir.

Bu muvaffakiyetleri mteakıb Golf petrol Şirketi ile İngiliz - İran petrol kumpanyası Kuveyt mıntakasında sondaj ameliyesine başlamışlar ve 1939 ortalarına doğru 1400 m. derinlikte petrol kaynaklarına rastlamışlardır.

Damman ve Abuhadrya petrol mıntakalarının senevi kapasitesi 130.000 ton tahmin edilmektedir. Fakat harb yüzünden malzeme tedariki ve ihracat güçleştiğinden, Őimdilik, günde ancak 700 ton ham petrol çıkarılıp Bahreyn tasfiyehanesine sevkedilmektedir. Damman petrol 70 km. uzaklıkta bulunan Ras - Tanura limanına nakliyat borusu ile merbuttur. Abtihadrya petrol küçük Monita limanına sevkolunmaktadır.

Arabistanın 1939 petrol istihsalâtı 562.000 tona balığ olmuştur. Bu mikdar dünya umum istihsalâtının % 0,3 n teşkil etmektedir.

ARJANTİN:

Devlet petrol işletmeleri

Devlet Petrol İşletmeleri Umum Müdürlüğü 1940 senesi ilk 6 ayma dair işletmelerin hesabını dercetmiştir. Bu tebligata göre Arjantin devlet işletmelerinin 6 aylık ham petrol istihsalâtı 908.751 tonu bulmuştur, ve geçen senenin ayni devresine nazaran. % 16,79 nisbetinde bir tezayüd kaydetmektedir. Bu mikdarm 657.255 tonu Comodoro - Rivadavia ve 149.742 tonu Mendoza devlet işletmelerine düşmektedir.

Mendoza mıntakasında son zamanlarda birkaç yeni kuyu aılmıştır. Neticede 1939 istihsali olan 38.766 ton cari senede birkaç misline çıkmıştır.

Arjantin petrol istihsalâtının %50 si devlet işletmeleri elinde bulunmaktadır. Arjantin gazetelerine göre, hususî işletmelerin istihsaltında 1940 ilk 6 ay için geeri, seneye nazaran kayde değer bir tezayüd mevcut değildir.

BELÇİKA:

Taşkömür ve demir endüstrisi

Berlin gazetelerine göre, Almanlar tarafından işgal olunan Belçikada taşkömür madenlerinde istihsalât, normalin ancak %25 - 65 ini teşkil etmektedir. Bilhassa amele kıtlığı hissedilmektedir. Taşkömür ihtiyaı kısmen Almanyadan idhal edilmektedir.

Demir ve elik endüstrisi mecburî bir sendika (Sybelac) tarafından birleştirilmiştir. Yeni bir emirnameye atfen bütün demir ve elik fabrika, imalthane ve tüccarları 10. 8. 40 tarihine kadar ellerinde bulunan cevher, demir, elik ile iptidaî madde stoklarını elik sendikasına bildirmekle mkellefirler.

Bu sendika, demir cevheri ve hurda mu-bayaası ve bunların müstahsiller arasında

taksimati, mamûlâtın satışı, dahilî piyasa-
nın tanzimi, ve fiat kontrolü ile tanzif edil-
miştir.

BULGARİSTAN:

Lîgnit istihsalâtı artıyor

Delvet sermayesile işletilmekte olan Pernik madenlerinin 1940 senesi ilk 6 aylık lîgnit istihsalâtı geçen 1939 senesinin aynı devresine nazaran %31 nisbetinde bir tezayüdle 918.039 tonu bulmuştur. Buna mukabil lîgnit imraratı da %30,2 nisbetinde bir artışla 864.910 tona balığ olmuştur. Bu mikdarm bir kısmı Yugoslavyaya idhal edilmiştir.

Bulgaristanın lîgnit ihracatı 1939 senesinin ilk 6 ayında ancak 245 tonu bulmuşken 1940 senesinin aynı aylarında 106.604 tona çıkmıştır. Pernik madenlerinin 1940 senesinde 2 milyon ton vereceği ümid edilmektedir.

ÇİN:

Şimalî taşkömür madenleri

Memleketin Japonlar tarafından işgal olunan şimalî mıntakalarındaki maden kömürü zuhuratını işletmek maksadile 30 milyon Çin doları bir sermaye ile «Ching Ching Coal Mining» kumpanyası tesis edilmiştir. Şirket sermayesinin %55 i Japonlar ve %45 i Çinliler tarafından temin edilmiştir. Bundan dolayı şimalî Çin taşkömür madenleri, Japonlar kontrolü altında işletilecektir.

Japonyanın bu mıntakalardan idhal etmekte olduğu taşkömür miktarı senede 3 milyon tonu tecavüz edecektir.

Yeni demir zuhuratı

Şimalî Çin'de Panciapu civarında, demir cevheri zuhuratı keşfedilmiştir. Yüksek te-

nörlü bu cevherin rezervi 150 milyon ton tahmin edilmektedir. Panciapu demir yataklarının şimalî Çin'in en büyük maden şirketi olan «Lungyen Iron Mining» kumpanyası tarafından işletilmek üzere ihzari tedbirler alınmıştır.

FRANSA:

Taşkömür endüstrisi

Alman matbuatına göre Fransanın harb esnasında kısmen tahrib olunan kömür madenlerinde istihsale başlanmış ise de emelle azlığı ve seyrüsefer yollarının intizamsızlığı yüzünden normal mikdarın ancak bir kesrini teşkil etmektedir.

Hükümetin son bir emirnamesile Paris civarında meskûn firar eden maden emelleri eski vazifelerine çağırılmıştır. Aynı zamanda kanal, demiryol ve sair nakliyat vasıtalarının tamiri için lüzumlu tedbirler alınmıştır.

Bununla beraber, Fransa ahalişi önümüzdeki kış aylarında ancak mahdud bir miktarda taşkömür alabilecekleri ve maden kömürü vesika mukabili satılacağı bildirilmektedir.

İNGİLTERE:

Taşkömür sanayii

Terkibi petrol fabrikaları kapasitelerinin %100 ü ile çalışmakta ve İngiltere hükümeti 1940 taşkömür istihsalini arttırmak çarelerini aramaktadır. 1939 senesi taşkömür istihsalâtı 270 milyon tonu bulmuşken, 1940 senesinde bu mikdarın 300 milyon tonu bulacağı ümid edilmektedir.

1940 senesinin ilk 7 ayı zarfında 20 milyon tondan fazla taşkömür ecnebi memleketlere ihraç edilmiştir. Fransanın sukutu ile Temmuz ihracatı oldukça azalmıştır.

İRAN:

Petrol Ş. - tile yeni anlaşma

İran petrol sahalarını işletmekte olan Anglo - Iranian Oil Company, son zamanlarda istihsalâtını tahdid etmesi yüzünden İran hükümeti hissesine düşen resim ve ücret miktarı da azalmıştı. Bu yüzden İran İktisat Nazırlığı ile kumpanya arasında çıkan ihtilâf, aşağıdaki şekilde halledilmiştir: İmtiyaz hakkı için şirketçe tediyede bulunan meblâğ 1937 senesi esasına istinad edecektir. Mezkûr sene zarfında hükümet, petrol istihsalâtından 3.440.000 İngiliz liralık varidat kaydetmekte idi.

Yeni anlaşmaya göre, petrol kumpanyası 1938 ve 1939 seneleri için hükümete ilâveten 1,5 milyon sterlin tediyede edecektir. İngiliz lirasının kıymetten düşmesinden dolayı 1940 ve 1941 seneleri için imtiyaz hakkı dörder milyon sterlin ödenecektir. Bundan maada 1941 senesinden itibaren kumpanya, istihsalâtı arttırmakla mükelleftir.

Taşkömür yatakları keşfi

Tahrandan son alınan bir habere göre, İsfahan eyaletinin Darak dağlarında taşkömür yatakları keşfolunmuştur. Hükümet tarafından gönderilen jeolojik heyet yatakları yerinde tetkik ve müşahede ettikten sonra yatağın zengin ve iktisadî bakımdan işletmeye elverişli olduğu tebarüz etmiştir.

Darak silsilesi yataklarının işletilmesi için tedbirler alınmış ve nakliyat yollarının inşasına girişilmiştir.

İSPANYA:

Petrol kıtlığı

Amerika B. D. - inden petrol ithalâtının harb yüzünden güçleşmesi üzerine petrol kıtlığı başgöstermiştir. Hükümetçe tayin olunan mayi mahrukat komisyonu, petrol sarfiyatını tahdid etmeğe karar vermiştir.

Otomobil turistlerine verilecek benzin miktarı da asgarî haddine indirilmiştir. Ev işlerinde benzin kullanılması menedilmiş olduğu gibi, tenezzüh motor gemilerinin sey-rüseferi durdurulmuştur. Teshinat için mazot yerine kömür kullanılacaktır.

Demir ve çelik istihsalâtı

Viscaya fabrikalarının ham demir istihsalâtı Nisan 1940 zarfında 35.081 ton iken Mayıs ayında 37.168 tonu bulmuştur. Bu miktarlar 1939 un aynı ayları ile mukayese edilirse Nisanda 18.556 ton ve Mayısta 12.377 ton bir tezayüd kaydedilmektedir.

Ham çelik istihsalâtı 1939 Nisanında 26.668 tondan cari senenin aynı ayında 40.214 ton ve Mayıs istihsalâtı ise son bir sene zarfında 30.535 tondan 39.900 tona çıkmış olması şayanı dikkattir.

Demir cevheri istihsalâtı Nisanda 156.033 ton iken Mayıs ayında 148.696 tona inmiştir.

Şimalî İspanyada bulunan Basconia fabrikalarının 1940 senesi ilk 6 aylık çelik istihsalâtı 20600 tonu bulmuştur.

İSVEC:

Benzin ve motor yağının müsadereesi

7. 8. 1940 tarihli bir emirname ile İsveç hükümeti, memleket dahilinde bulunan bütün motöryağı ve benzin stoklarını müsadere etmiştir. Terpentini, dilutin, pyroleni bu müsadereye dahildir.

Perakende tüccar ve eşhas elinde 50 kg. 1 aşmıyan stoklar müsadereeden muaftır. Sannatta kullanmak şartile her defasında 5 kg. aşmıyan bir miktarda benzin ve terpentini satılabilecektir. İnşaat işleri için satılacak maden yağlarının miktarı ayrıca tahdide tâbi tutulmuştur.

S. Rusya siparişleri

İsveç ile S. Rusya arasında imzalanan veni ticaret anlaşması tatbikatından olarak

İsveç'e 20 milyon kuron kıymetinde demir ve çelik mamulâtı sipariş edilmiştir. Bundan maada 10 milyon kuronluk yeni bir siparişin gelmesi beklenmektedir. Bu meblâğın karşılığını makine ve alât teşkil edecektir.

Yeni mukavelenameye göre malların ekserisi Pestamo limanı vasıtaile sevkolunacaktır.

İTALYA:

Demir ve çelik endüstrisi

İtalyan hükümeti harbe girmeden evvel Amerika B. D. inden ehemmiyetli miktarda hurda demir ve çelik mubayaası yaparak demir ve çelik istihsalini arttırmıya muvaffak olmuşsa da Tammuz 1940 bidayetindenberi istihsalât münhanisi düşmeğe yol tutmuştur. Bundan dolayı demir ve çelik müsteşarlığı tarafından çıkarılan yeni bir emirname ile çelik izabehane ve fabrikalarında makinelerin bir yerden diğer yere taşınması bile müsaadeye tâbi tutulmaktadır. Aynı emirname ile hurda demir ve çeliğin izabehanelerde kullanılması tahdid edilmiştir. Az tenörlü cevherler, demiri havi sahil kumları, alüminyum imâlinden kalan boksit bakiyeleri gibi az çok demiri muhtevi cevherin demir imâlinde kullanılması zarurî olmuştur.

1. 6. 1940 tarihinden itibaren demir ve çelik fiatlarına yeniden bir zam yapılmıştır. Hematit ham demirin tonu 1150, dökme demirin tonu 950, çelik çubuğun tonu 1590, kaba saçın tonu 1945, boruların tonu 3792-5397 lirete çıkarılmıştır.

Hâli hazırda İtalyada 8 demir ve çelik şirketi çalışmakta ve bunlar arasında 3 milyar lirete malik Finside izabe şirketi ön safta gelmektedir.

1940 da maden istihsalâtı

İtalya resmî istatistiklerine göre, memleketin 1940 ilk 6 aylık maden istihsalâtı 1939 senesinin aynı devresine nazaran oldukça artmıştır. Demir cevheri istihsalı 120.000 ton, bakır cevheri 38.000 ton, pirit 31.000 ton, boksit 102.000 ton ve taşkömür istihsalâtı da 146.00 ton bir artış göstermektedir.

Buna mukabil, memleketin mermer istihsalâtı 1939 yılının ilk 6 ayına nazaran cari senede % 50 ve kükürt istihsalâtı ise %6 nisbetinde azalmıştır.

Senevi petrol sarfiyatı

İtalya, Arnavutluğun işgalinden sonra bile senevi petrol ihtiyacının ancak %10 unu memleket dahilinden temin edebilmekte ve %90 mı ithal etmek mecburiyetinde bulunmaktadır. 1939 senesinin petrol müstakatı sarfiyatı 3.642.000 tonu bulmuştur. Bu miktardan %47,6 sı yâni 1.732.000 tonunu motor yağı ve mazot teşkil etmektedir. Benzin sarfiyatı 671.000 ton, yâni umum sarfiyatın %18,4 ünü bulmaktadır. Bunker yağı 700.000 ton yâni %19,2 nisbetile ikinci yeri almaktadır.

1939 senesi zarfında cem'an 2.626.000 ton petrol müştakları ithal edilmiştir. İtalyaya petrol ithal eden memleketler arasında 980.000 ton, yâni #36,9 ile Amerika B. D. i birinci, %19,5, yâni 518.000 tonla Romanya ikincigelmektedir.

Lîgnitten petrol

Genua civarındaki lîgnit tozu ve bakiyelerinden istifade maksadile «Italiana Carbone Syntetici» şirketi bir lîgnit hidrojenasyon fabrikasının tesisine karar vermiştir. Bu iş için 150 milyon lirelik bir sermaye tahsis edilmiştir. Terkibi petrol fabrikasının senevi kapasitesini 14.000 ton benzin ve 7.000 ton motöryağı teşkil edecektir.

JAPONYA:

Maden kömürü satışının devletleştirilmesi

1.6.1940 tarihli bir kanuna göre, maden kömürü satışı hükümet inhisarı altına alınmıştır. 1939/40 kışında maden kömürü satışlarının intizamsızlığı yüzünden memleket endüstrisi güçlüklerle karşılaşmış olduğundan, hükümet tarafından 1940 Haziranı nihayetinde «Japon maden kömürü kumpanyası» tesis olunmuştur. Bütün kömür madenleri istihsalâtını bu kumpanyaya teslim etmekle mükellef tutulmuştur.

İktisat Nezaretine tâbi olan bu kömür satış müessesesi, mubayaalarını hükümetçe tesbit olunan fiatlar üzerinden ifa edecektir. Bütün müstahsiller aylık istihsalâtı, beher tonun maliyet fiatını ve işletmeğe dair diğer malûmatı bu kumpanyaya bildireceklerdir.

Alüminyum istihsalatı artıyor

Tayyare imalâtının temini maksadile Japonya alüminyum fabrikalarının sayısını arttırmaktadır. 1940 mayısında Toyama şehrinde büyük alüminyum fabrikasının küşadı yapılmıştır. Burada alüminyum hususî bir elektrik usulü ile tasfiye olunacaktır. Fabrikanın senevi kapasitesi 50.000 tondur.

KANADA:

Madencilik hükümetçe kontrolü

1940 senesi temmuz bidayetinde intişar eden bir emirname ile Kanadanın maden endüstrisi seferber hale getirilmiş ve münferit faaliyetler «Industries Control Board» teşkilâtının sıkı kontrolüne tâbi tutulmuştur.

Sanayi kontrol dairesi geniş salâhiyetlerle mücehhez olup endüstrinin sevk ve idaresini uhdesine almış bulunmaktadır. Memleket dahilindeki bütün iptidaî madde stok-

ları kontrol altına alınmıştır. Çelik ve demir endüstrisinin teşviki için murakabe komiserleri tayin edilmiştir. Memleketin petrol ve sair maden istihsalâtını arttırmak yolunda lüzumlu tedbirler alınmıştır.

1940 taşkömür ve lignit istihsalı

Memleketin 1940 senesi ilk 6 aylık taşkömür istihsalâtı 6.194.000 tonu bulmuştur. 1939 senesinin aynı aylarına tesadüf eden istihsalâtm 4.845.000 tonu bulmasına nazaran carî senede 1.349.000 ton bir tezeyüt kaydedilmektedir.

Kanadanın lignit istihsalâtına gelince, 1940 senesinin ikincikânun - haziran aylarında 1.442.000 tona baliğ olmuştur. Bu miktar 1939 senesinin ilk 6 ay istihsalâtına nazaran 180.000 ton fazladır.

İstihsalâtm tezeyüdüne rağmen Kanadanın dahilî ihtiyacını temine kâfi gelmediğinden, maden mahrukatının bir kısmı Amerika B. D. inden temin olunmuştur.

MACARİSTAN:

Demir cevheri ve taşkömür keşfi

1940 senesinin ilk 6 ayı zarfında yapılan jeolojik araştırmalar neticesinde Fünfkirchen civarındaki Mecsek dağlarında demir cevheri yatakları meydana çıkarılmıştır. Aynı mıntakada taşkömür emarelerine tesadüf edilmiştir.

Fünfkirchen'e mücavir mıntakada şimdide adar birkaç taşkömür madeni işletilmekte idi. Demir cevheri yataklarının keşfi burada yeni bir endüstri merkezinin ihdası ümidini vermektedir.

Demir cevheri yatakları Ticaret ve Endüstri Nazırı tarafından müşahede olunmuş ve burada yapılacak tesisat için 600.000 pengölük tahsisat kabul edilmiştir.

Mahrukat sarfiyatının tahdidi

20.7.1940 tarihli bir emirname ile hususî

evlerin teshinatı için satılacak taşkömür, kok, briket ve odun miktarı sıkı bir kontrol ve tahdide tâbi tutulacaktır. Bu emirname ahkâmına göre hususî ikametgâh, büro, daire ve imalâthanelerin aylık mahrukat hisseleri şimdiye kadar kullanıldığı miktarın oldukça dününde tesbit olunmuştur. Bu maksatla mahrukat encümeni teşkil edilmiş ve tüccarların elindeki taşkömür ve kok stokları tesbit olunmuştur.

MANÇUKO:

Altın istihsalâtının artırılması

Mançuko toprakları, altın cevherince gayet zengindir. Burada altın, şimalî mıntakalarda nehir ve çay alüvyonlarında bulunduğu gibi cenubî eyaletlerde kvarts damarları ve gangları seklinde zuhur etmektedir. Yeni yapılan araştırmalara nazaran Mançuko'nun umumî altın rezervi 1 milyon ton tahmin edilmektedir.

Memleketin altın istihsalâtı 1937 senesinde 4.700 kg. 1 bulmuştur. Japon hükümet makamları tarafından alınan yeni tedbirler ve sanayi plânına göre, bu istihsalâtın miktarı 1942 senesine 50.000 kilograma çıkarılması derpiş olunmaktadır.

Şimdiye kadar Mançuko'nun altın madenleri Amur, Sungari, Tümen ve Yalu nehirleri vadilerine inhisar etmekte ve 1880 senesinden itibaren Ruslar tarafından işletilmekte idi. 30.5.1932 tarihinde Mançuko'nun istiklâlî ile altın istihsalâtı devlet kontrolüne geçmiş ve hali hazırda altın, memleketin madenciliğinde büyük bir rol oynamaktadır.

Petrol aramaları

Fuşın mıntakasında zengin taşkömür yataklarının istikşafı esnasında yapılan jeolojik araştırmalar, bu arazinin petrol ihtiva ettiği kanaatini tevliid etmiştir. Bundan dolayı Mançurya petrol şirketi Halaynor gölü

civarında petrol sondajlarının yapılmasını kararlaştırmıştır.

Daha 1935 senesinde 1000 metre derinliğe kadar indirilmiş olan bir sondaj kuyusuna mücavir bir sahada ağustos 1940 nihayetinden itibaren yeni kuyuların açılmasına girişilmiştir.

MEKSİKA:

Petrol endüstrisinin teşkilâtlandırılması

9.8.1940 tarihinde Devlet Meclisi tarafından tasvip olunan yeni bir kanun ile Meksika petrol endüstrisi «Petroleos Mexicanos» idaresi altında birleştirilmiştir. Bu tedbirlerle 7.6.1938 kanununa müsteniden tesis edilmiş olan Distribuidora de Petroleos ve Petroleos Nacionale şirketleri ilga ve bütün emlâki Petroleos Mexicanos'a intikal etmiş bulunmaktadır.

Yeni şirketin 9 azadan ibaret idare meclisine Maliye Nezaretinden 2, İktisat Nazırlığından 3 ve petrol amele teşkilâtından 4 âza seçilmiştir. İdare heyetinin reisi ve umum müdürü Devlet Reisi tarafından tayin edilmiştir.

Petrol amele teşkilâtı ile şirketler arasındaki ihtilâf sona ermiş ve neticede petrol endüstrisinin teşkilâtlandırılması için müsaît şerait husule gelmiştir. Cümhurreisi petrol işlerle bizzat alâkadar olmaktadır.

PORTEKİZ:

Maden ihracatı artıyor

Avrupanın zengin demir cevheri yataklarına malik olan Portekizde memleket dahilinde bir demir ve çelik sanayiinin tesisine dair hükümetin plânı Avrupa harbi sonuna temdit edilmiştir.

Portekiz, Avrupada kalay cevheri ihraç eden yegâne bir memlekettir. Kalay cevheri ihracatı son senler zarfında sistematik

bir şekilde artmaktadır. 1937 senesinde 17,3 milyon eskudosu bulan kalay cevheri ihracatı, 1938 de 20,3 ve 1939 da 24,7 milyon eskudos kıymetine balığ olmuştur. Volfram cevherinin ecnebi memleketlere olan satışları da aynı seneler zarfında 10,1 milyondan 20 milyon eskudosa çıkmıştır.

Bundan maada Portekiz her sene binlerce ton pirit ihracatı yapmaktadır. Memleketin maden direği ihracatı da büyük bir ehemmiyeti haizdir. Aynı zamanda son senelerde bakır ve çinko cevheri istihsalâtı bir tezeyüt kaydetmekte ve bu cevherlerin ihracatı çoğalmaktadır.

Timor'da petrol aramaları

Hükümetle İngiliz petrol imtiyaz şirketi arasında Timor adasında petrol araştırma ve işletme maksadiyle bir anlaşma imzalanmıştır. Şirket, her üç ayda bir, faaliyetinden hükümeti haberdar edecek ve araştırma işi 5 sene sürecektir. Petrol bulunduğu takdirde işletme imtiyaz mukavelesi ayrıca aktedilecektir.

ROMANYA:

Madenlerin devletleştirilmesi

Hükümetin yeni bir emirnamesile maden işletmeleri, 48 saat zarfında bütün demirbaş âlât ve edevat, makine, motor ve nakliyat vasıtaları hakkında Maadin Umum Komiserliğine malûmat vermekle mükellef tutulmuştur. Maden Umum Komiserliği bu tesisatı mutedil bir fiat mukabili satın almak hakkını haizdir. Böylece istihlak edilen madenlerin işletmesi hükümet tarafından icra olunacak ve lüzumlu amele kadrosu ile teknisyenler hükümetçe istihdam edilecektir.

Bu emirname, bütün maden ocaklarına, kömür ve petrol işletmelerine şamildir.

Demir ve çelik endüstrisi

Romanyanın demir ve çelik endüstrisi son senelerde oldukça bir terakki kaydetmektedir. 1940 senesi ilk 6 aylık istihsalât miktarı 1939 un aynı devresine nazaran %25 nisbetinde artmıştır. Demir ve çelik endüstrisine devlet tarafından tesis edilmiş yeni bir çelik fabrikası ilâve edilmiştir.

Memleketin demir cevheri rezervi kat'i olarak 13,5 milyon tona balığ olmaktadır. Tahminî ihtiyatların miktarı 24,1 milyon tondur.

Petrol istihsal ve ihracatı

1937 senesindenberi azalmağa başlamış olan Romanya petrol istihsalâtı 1940 senesinin ilk 6 ayı zarfında geçen senenin aynı devresine nazaran %1,78 yâni 55.205 ton bir tenakusla 3.099.789 tondan cari senede 3.044.584 tona inmiştir. Bu miktarın 1.189.472 tonu devlet işletmelerine ve 1.855.112 tonu hususî ve ecnebi şirketlerin hissesine düşmektedir.

Dahilî istihlakın artması ve buna mukabil ihracatın azalması şayanı dikkattir. 1939 senesinin ilk 6 ayında dahilî sarfiyat 824.117 ton iken, cari senede 207.109 ton, yani %12,51 nisbetinde artarak 1.031.226 tonu bulmuştur. Buna mukabil ihracat 434.443 ton, yâni %19,47 nisbetinde bir tenakus kaydetmiş ve 6 aylık ihracat yekûnu 2.231.091 tondan 1.796.648 tona düşmüştür. İhracatın memleketlere göre taksimatı istatistik kısmında dercedilmiş bulunmaktadır.

Aynı zamanda kuyu açma ve sondaj faaliyeti geçen yıla nazaran %8,49 nisbetinde bir tenakus göstermektedir. 1939 senesinin ilk 6 ayındaki sondaj yekûnu 129.544 metre iken carî senede 118.547 metreye balığ olmuştur. Bu miktarın 45.316 metrosu devlet işletmeleri ve 73.231 metrosu imtiyazlı işletmelere aittir. Devlet sondajları %28,11 nisbetinde artmışken imtiyazlı şirketlerin sondaj faaliyetinde %22,24 nisbetinde bir azalış şayanı dikkattir.

Altın endüstrisi

Memleketin altın ve gümüş istihsalâtı ile Mica, Rimma ve Petrozani şirketleri olmak üzere üç müessese meşguldür. Bu şirketlerden Mica 1939 senesinde Diciosanmartin mahallinde senevi 12.000 konsantre istihsalı yapılabilecek bir altın izabehanesi tesis etmiştir.

Bundan maada Firica ve Zlantna civarında devlet sermayesile işlemekte olan iki izabehane mevcuttur. Bundan dolayı memleketin altın ve gümüşü havi bütün cevheri memleket dahilinde izabeye tâbi tutularak bütün altın ve gümüş istihsalâtı dahilinde temin olunmaktadır.

Petrozani izabehanesi de 1939 senesinde ikmal ve tevsi olunmuş ve senevi kapasitesi 25.000 ton cevheri tasfiye edebilecek dereceye çıkarılmıştır. Şaşar mıntakasında yeniden altın ayıklama ve yıkama tesisatı inşa edilmiştir. Bu tesisatın kapasitesi 35.000 ton cevheri bulmaktadır.

Altın istihsalâtında alınan yeni tedbirler sayesinde Romanya, şarkî Avrupanın başlıca altın müstahsili mevkiini almış bulunmaktadır.

SOVYET RUSYA:

Jeoloji komitesinin 1940 faaliyeti

Jeolojik komite reisi Malışef, Sovyet Rusya hududu dahilinde 1940 senesinin ilk 6 ayı zarfında yapılan jeolojik araştırmalar ve elde edilen neticeler hakkında bir rapor neşretmiştir. Bu rapora göre 1940 zarfında memleketin muhtelif mıntakalarında kalay, taşkömür, antimuan ve arsenik yatakları keşfolunmuştur. Uzak şark sahil mmtakasında mebzul miktarda kalay zuhuratına tesadüf edilmiştir. Stalisnki tesmiye olunan Uzak şark zuhuratı kalaydan maada simli kurşun ve çinko cevherini havidir. Diğer bir kalay cevheri yatağına İrkutsk şehrinin 200 km. şimalinde seyrüse-

ferce müsait bir mıntakada rastlanmıştır. Kazakistamn Atası civarındaki kalay zuhuratı da ehemmiyeti haizdir.

Türkistanın Taşkent şehrinde 80 - 90 km. mesafede zengin taşkömür zuhuratı keşfolunmuştur. Damarların kalınlığı 16 metreye varmaktadır. Ermenistanın Eri van cenubunda mebzul miktarda taşkömür damarlarına tesadüf olunmuştur. Tacikistandaki taşkömür yatakları da şayanı dikkattir. Buradaki taşkömür rezervi 12 milyon ton tahmin edilmektedir.

Bundan maada Kazakistamn Citogorinski mmtakasında gayet zengin amyant zuhuratı meydana çıkarılmıştır. Garbı Sibiryanın Ulyansk civarında ehemmiyetli bir antimuan yatağı keşfolunmuştur.

Taşkömür istihsalâtı artıyor

1937 - 1939 seneleri zarfında ancak %9 nisbetinde bir tezayüt kaydeden S. Rusyanın taşkömür istihsalâtı 1940 senesi ortalarından itibaren oldukça artmağa başlamıştır. Ağustos 1940 istihsalı 1939 aynı aya düşen miktardan %14,3 nisbetinde fazladır. Yevmi istihsalâtın artışı 51.300 tonu bulmaktadır. Maamafih hakikî istihsal miktarı plânla teşbit olunan seviyeden dundur.

İstihsalâtın arttırılması amelelerin madenlerine biriktirmesi ve inzibatın sıkılaşmasından ileri gelmektedir. Bununla beraber maden ocaklarında kullanılan teknikî cihaz ve makinelerin nisbeten azlığı da istihsalâta tesirsiz kalmamaktadır.

Petrol endüstrisi

Memleketin petrol endüstrisinde son 2-3 sene zarfında inkişafın yavaşlaması şayanı dikkattir. Buna mukabil dahilî petrol ihtiyacı gittikçe artmaktadır. Petrol istihsalâtının azalmasındaki asıl sebep sondaj faaliyetinin gerilemesinde, aranmalıdır. Baku mıntakası hariç olmak üzere 1936 senesinde cem'an 133.200 metre uzunluğunda kuyu açılmışken 1938 de 48.000 metreye ve 1939 da, hatta 40.900 m. ye inmiştir. 1940

senesinin ilk 4 ayında Baku mıntakasında cem'an 356.700 m. kuyu ve 117.700 m. derinliğinde araştırma sondajı açılmıştır. Bu miktar 1939 senesinin aynı devresine isabet eden sondajlardan tam %10,8 nisbetinde noksandır. Endüstri plânı ile tesbit edilen miktarın ancak %64 ünü bulmuştur.

Neticede 1936 senesinde işletmeğe değer kuyu sayısı 153 ü bulmuşken 1939 da ancak 21 i tutmaktadır. Grozni petrol mıntakasında da 1940 bidayetinden itibaren 933 kuyuda istihsal durdurulmuştur.

Başkurdistanın İşimbay mıntakasındaki sondaj faaliyeti de nisbeten yavaş ilerlemektedir. Amerika sistemi ağır sondaj makineleri lüzumu kadar mevcut değildir. Ancak 1940 senesinin Nisan ayından itibaren bu mıntakada istihsalin tezayüdü için bazı zecrî tedbirler alınmış bulunmaktadır.

Ural'ın garbında petrol keşfi

Son yapılan jeolojik araştırmalar neticesinde Ural'ın garp eteğindeki arazinin petrol zuhuratı bakımından gayet müsait olduğu anlaşılmıştır. İlk tecrübevî sondaj kuyusu 1636 metre derinliğinde petrolü havi tabakalara tesadüf etmiştir.

İşimbay'ın şimalinde kâin Voskresenski ve Krasnouralski civarlarında da petrol tahriyatı yapılacaktır. Bu mıntakada petrolün 600 le 1200 metre derinlikte bulunduğu zannedilmektedir. Sondaj ameliyesine girişilmiştir. Nihâî neticeler müsbet olduğu takdirde Ufa ve Sterlitamak tasfiyehanelerinin tevsiî derpiş olunmaktadır.

ŞİLİ:

Bakır ihracatı

Avrupa harbinin arifesinde ve müteakip aylarda Şili bakır ihracatı oldukça bir gelişme ile normalin fevkine çıkmışken, 1940 senesi bidayetinden itibaren azalmağa başlamıştır. Şili, 1940 yılının ilk 4 ayı zarfında Amerika B. D. ine cem'an 121.000

ton standrad ve elektrolitik bakır ithal etmiştir. Fransanın 1940 bakır siparişlerinin yekûnu 375.000 tonu bulmuştur. Fransanın mağlûbiyetinden sonra bu memlekete olan bakır ithalâtı durmuştur. İtalya ve Almanya'ya da bakır satışları yapılmamaktadır.

Şili'nin elektrolitik ve standard bakır ihracatı Mart ayında 45.700 ton iken, Nisan da 40.000 tona düşmüştür. 1940 senesinin ikincinun - nisan ayları zarfında İtalya 16.000 ton Şili bakırını ithal edilmiştir. Amerika B. D. i ağır endüstrisindeki kalkınma neticesinde Şili bakırını bu memlekette rağbet bulmaktadır.

YUGOSLAVYA:

Madenlerde hükümet kontrolü

Resmî gazetede intişar eden bir emirname, millî iktisadiyatça ehemmiyetli bütün işletmelerin Orman ve Maden Nezaretinin kontrolü altına konulduğunu bildirmektedir.

Bu emirnameye göre, ismi geçen işletmeler, Nezaretin müsaadesi olmadan çalışmalarında bir tahdidat veya tatil yapamayacaklardır. İcabında bu gibi işletmeler mecburî idare ve murakabeye tâbi tutulacaktır.

İktisadî veya idarî bakımdan hususî sermaye ile devam ettirilemeyen maden ve fabrikalar hükümete müracaat ederek mecburî idare altına girebilirler. Bunun için aksiyonerlerin %50 si tarafından imzalanan bir müracaat kâfidir. Böyle şirketlere hükümet tarafından bir idare heyeti tayin edilir ve bunlar işletmeyi hükümetçe tasdik olunan plân üzerine sevk ve idare ederler.

1940 da mahrukata ithalâtı

Yugoslavya, 1940 senesinin ilk 6 ay zarfında cem'an 334,4 milyon dinarlık 434.473 ton sulp ve mayi mahrukata ithal etmiştir. Halbuki 1939 yılının aynı aylarına düşen

ithalât ancak 125,4 milyon dinar kıymetinde 291.755 tondu. Binaenaleyh 1940 senesinin ilk yarısında mahrukat ithalâtı kıymet itibarile %166 nisbetinde bir tezayüt kaydetmektedir.

Taşkömür ve liğnit ithalâtı 1939 a nazaran %58 nisbetinde ve mayi mahrukat ithalâtı %22 nisbetinde artmıştır.

Benzin fiyatlarının fevkalâde yükselmesi yüzünden odun gazından istifade çarelerine başvurulması kararlaştırılmıştır.

Alman maden şirketi

Belgrat şehrinde 15 milyon dinar bir sermaye ile Yugo -Montan Anonim Şirketi tesis edilmiştir. Şirketin idare meclisi reisliğine Alman General - Konsolosu Neuhausen ve âza olarak da Berlin tatbikî maden arama cemiyeti asbaşkanı Dr. Brokamp ile Alman maden dairesi müdürü Gabel tayin edilmişlerdir.

Alman mühendisleri idaresinde çalışılacak olan bu şirket Yugoslavyanın birkaç mıntakasında geniş mikyasta maden arama ve işletme imtiyazlarına maliktir.

Alüminyum endüstrisi

Sibenik civarında Lozovac'ta alüminyum fabrikası, Yugoslavya alüminyum endüstrisini temsil eden yegâne müessesedir. Şimdiye kadar 16 fırını havi bu fabrikanın gündelik kapasitesini 2 ton saf alüminyum teşkil etmektedir. Son zamanlarda alümin - oksid tesisatı ilâve edilerek fırın sayısı 54 e çıkarılmış ve buna mukabil yevmî istihsal miktarı da 8,5 tonu bulmuştur.

Avrupa harbi dolayısıyla alüminyuma olan rağbetin artması karşısında Yugoslavya, mevcut fabrikayı tevsi maksadile su kuvvetlerinden faydalanmak suretiyle elektrik tesisatını genişleterek alüminyum istihsalâtını arttırmak yolunda yeni tedbirler almış bulunmaktadır. Hükümetçe

tasavvur olunan ba plâna göre memleketin senevi alüminyum istihsalâtının 10.000 tona çıkacağı muhtemeldir.

Manganez zuhuratının keşfi

1940 yazında yapılan jeolojik araştırmalar neticesinde Hanriyev civarında yeni manganez yatakları tesbit edilmiştir. Cevherin tahlili %15 ilâ 24 nisbetinde manganez ve %9 nisbetinde demiri havi olduğu neticesini vermiştir.

Son keşfolunan manganez yataklarından maada Yugoslavyanın iki mıntakasında zengin manganez zuhuratı mevcuttur. Bu zuhuratın Yugo - Stahl firması tarafından işletilmesi için lüzumlu tedbirler alınmıştır.

YUNANİSTAN:

Benzin stoklarının müsaderesi

Hükümetin ağustos bidayetinde intişar eden yeni bir emirnamesile memleket dahilinde bulunan bütün hafif benzin stokları millî müdafaa emrine müsadereye tâbi tutulmuştur. Bütün benzin depo ve tüccarları, ellerinde mevcut hafif benzin stoklarını havacılık dairesine derhal bildirmekle mükellef tutulmuştur. Bundan böyle hafif benzin hususî eşhas ve müesseselere ancak Millî Müdafaa Nazırlığının müsadesi ile satılacaktır.

Lignite muafiyet

İktisat Nezaretinin kabul ettiği bir kânun üzerine memleketin liğnit endüstrisi bütün vergilerden muaf ilân edilmiştir. Bu emirname 10 sene bir müddetle muteber olacaktır.

Bu emrin asıl hedefi maden mahrukat kıtlığını hafifletmek maksadile memleketin liğnit istihsalâtını teşvik etmektir.